

Nr 154

Av herr Antby m. fl., om ändring av reglerna för beskattning av realisationsvinst vid försäljning av egna hem.

(Lika lydande med motion nr 127 i Första kammaren)

Det måste räknas som en allt vanligare företeelse att en arbetstagare eller företagare på grund av ändrade arbetsförhållanden måste flytta till annan ort och därvid är tvungen att försälja sin egnahemsfastighet, oftast för att kunna förvärva en ny sådan på den nya bosättningsorten. Anledningen kan vara att sysselsättnings- och försörjningsmöjligheter inte längre står öppna på den gamla bostadsorten. Förflyttningen kan också vara föranledd av befordran eller i övrigt ändrade förhållanden för vederbörande i tjänsten. Sådana flyttningar i kombination med egnahemsförsäljning är naturligtvis särskilt vanliga i områden där man har brist på sysselsättningsmöjligheter.

I sådana fall som här angivits är egnahemsförsäljningen att betrakta som en nödvändighet för vederbörande. Nuvarande beskattningsregler utgör emellertid ofta ett betydande hinder för försäljningen och därmed också för flyttningen. På grund av penningvärdeförsämringen blir försäljningssumman i regel högre än det belopp som erlades vid förvärvet tidigare av fastigheten. Har fastigheten innehafts i mindre än sju år, beskattas den s. k. realisationsvinsten i sin helhet. Vid innehav av fastigheten under 7 år men mindre än 10 år begränsas skatteplikten till viss del av vinsten efter en fallande skala. Då realisationsvinsten lägges ovanpå vederbörandes normala inkomst, blir det oftast fråga om en mycket betungande skatteskärpning. Om vederbörande på den nya arbetsorten förvärvar ett nytt egna hem till bostad, måste han för detta erlægga ett pris som uppgår till eller kanske oftast överstiger det som han erhöll vid försäljningen av det gamla.

I den mån den s. k. realisationsvinsten svarar mot inträffad penningvärdeförsämring har någon verklig vinst inte uppstått. I allmänhet torde vinsten vid egnahemsförsäljningar vara uteslutande av detta slag. Realisationsvinstbeskattningen drabbar sålunda en fiktiv vinst. För den skattskyldige kan härmed följa betydande ekonomiska svårigheter. Dessa orimliga konsekvenser står givetvis inte i överensstämmelse med vår skattelagstiftnings syfte. Det kan inte gärna bestridas att realisationsvinstbeskattningen i denna del är från rättvisesynpunkt stötande.

Från skatteplikt är enligt gällande bestämmelser undantagen vinst, som

uppkommit genom att egendom tagits i anspråk genom expropriation eller liknande förfarande eller eljest avyttrats under sådana förhållanden, att tvångsförsäljning måste anses vara för handen. I de fall då en egnahemsägare för sitt arbete måste flytta till annan ort och därvid är nödgad att försälja sin fastighet synes det oss vara skäl att bedöma skatteplikten på i stort sett samma sätt. I samband med den ändring av realisationsvinstbeskattningen som beslutades år 1951 upptogs också frågan om utvidgning av skattefriheten för realisationsvinst till att avse sådana fall, då vinsten uppkommit vid försäljning som berott på omständigheter varöver den skattskyldige inte kunnat råda. Någon lösning av frågan kom emellertid inte till stånd. Sedermera har vid 1959 års riksdag beslutats att från skatteplikt skall undantagas vinst, som uppkommit vid sådan avyttring av jordbruksfastighet eller del därav som utgör led i åtgärder för jordbrukets eller skogsbrukets yttre rationalisering. Frågan om liknande skatteeftergift för vinst genom försäljning av egnahem har vid upprepade tillfällen tagits upp i motioner men hittills inte föranlett någon åtgärd från riksdagens sida.

I årets statsverksproposition föreslås att en försöksverksamhet med inlösen av egnahem skall inledas i vissa markerade avflyttningsområden inom de fyra övre norrlandslänen i syfte att bereda ekonomiskt stöd åt arbetstagare som till följd av arbetslöshet måste flytta till annan ort. Den föreslagna åtgärden avser sålunda för de berörda områdena i stort sett samma problem som vi ovan särskilt diskuterat. Ett inlösningsförfarande har dock givetvis inte någon inverkan på de påtalade konsekvenserna av realisationsvinstbeskattningen och torde i regel inte komma att avse sådana fall då realisationsvinstbeskattning kan komma i fråga.

De från rättvisesynpunkt stötande konsekvenserna av beskattningen gäller givetvis all vinst som inte är reell utan endast en följd av penningvärdeförsämringen. Problemet har emellertid varit särskilt framträdande vid egnahemsförsäljningar, varför en tillfredsställande lösning på detta område synes oss i första hand böra eftersträvas.

Då frågan om realisationsvinstbeskattningen vid försäljning av egnahem senast behandlades i anledning av motioner vid 1963 års riksdag, framhöll bevillningsutskottet i sitt betänkande nr 22 att i motionerna inte anförts några synpunkter som borde föranleda ändrat ställningstagande i denna fråga från riksdagens sida. I den mån härmed avsetts motivet för en reform synes det oss omöjligt att bestrida att realisationsvinstbeskattningen av fiktiva vinster är en orimlighet i vårt beskattningssystem, vilket givetvis hela tiden varit anledningen till att frågan aktualiserats i riksdagen. Å andra sidan står det givetvis klart att det är mycket svårt att finna ett system varigenom av inflationen beroende fiktiva vinster skulle kunna generellt undantagas från beskattning. Dessa svårigheter synes oss dock inte vara särskilt framträdande för realisationsvinstbeskattningens vidkommande. Det bör vara möjligt att anknyta beräkningen av den skattepliktiga rea-

realisationsvinsten till index och sålunda räkna upp anskaffningskostnaden till samma penningvärde som vid avyttringen. Andra utvägar torde också kunna övervägas. Enligt vår mening är det angeläget att frågan om realisationsvinstbeskattningen av egnahem skyndsamt upptages till prövning i det syfte vi angivit i motionen.

Med stöd av vad sålunda anförts får vi hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning rörande möjligheter att från beskattning för realisationsvinst vid egnahemsförsäljning undanta vinst, som icke är reell utan endast svarar mot penningvärdeförsämringen, i syfte att eliminera de orimliga skattekonsekvenser, som nu framträder särskilt vid egnahemsägares flyttning på grund av arbetslöshet eller i övrigt ändrade arbetsförhållanden.

Stockholm den 17 januari 1964

Sven Antby

Hans Wachtmeister

Bengt Börjesson

i Falköping